

نرخ ارز	دلار (مرکز مبادله ارزی)	یورو	پوند	یوان	درهم امارات	طلا ۱۸ عیار	سکه طرح جدید	نیم سکه	ربع سکه	هر گرم زعفران نگین
	۴۳۳٫۶۹۶	۶۵۴٫۴۹۰	۷۶۵٫۴۴۰	۸۳٫۵۰۰	۱۶۴٫۴۹۰	۳۲۰٫۵۴۰۰۰	۳۸۱٫۵۰۰٫۰۰۰ (۴/۵)	۲۳۰٫۰۰۰٫۰۰۰	۱۴۰٫۰۰۰٫۰۰۰	۸۷۰٫۹۷۵

مسیریابی اقتصاد ایران در ۱۴۰۳

اقتصاد ایران اگر چه امسال در حوزه‌های مختلف تکان خورده و به حرکت درآمده است، با این حال از جنبه‌های مختلفی نظیر بازار ارز، تأمین مالی تولید، پیشبرد نهضت ملی مسکن

ناترازی انرژی و نظام مالیاتی با چالش‌های بعضاً عمده‌ای در سال جدید روبه‌روست

گروه اقتصاد - اقتصاد ایران اگر چه در سالی که گذشت، توانست رویکردها و بعضاً عملکرد مثبتی را در قبال موضوعات کلان اقتصادی داشته باشد، با این حال با چالش‌های قابل توجهی در سال جدید روبه‌روست. ناترازی‌های مختلف که نمونه بارز آن‌ها در حوزه انرژی

■ **از نان شب واجب‌تر، تأمین مالی تولید**

بانک مرکزی در جهت گیری صحیحی که در سال جاری اتخاذ کرد، جلوی خلق پول بی ضابطه در نظام بانکی را با محدود کردن رشد تراژنامه بانک‌ها گرفت. اقدامی که با توجه به افت شدید رشد نقدینگی (ورسیدن آن تا حدود ۲۵ درصد) در سال جاری اثربخش بوده است. با این حال یکی از تبعات منفی این سیاست، جاماندن بخشی از بنگاه‌های اقتصادی از صف دریافت تسهیلات مرتبط با تولید (از جمله سرمایه در گردش)، آن هم در اوج شرایط تورمی بود که انتقاد و گلابه فعالان این حوزه را نیز در پی داشته است. رهبر معظم انقلاب نیز در دیدار فعالان اقتصادی با ایشان در بهمن امسال، این نکته را مورد تأکید قرار دادند و فرمودند: «کاهش و توقف رشد نقدینگی سیاست درستی است و تلاش‌های دولت در این زمینه تا حدی موثر بوده است اما محدودیت ایجاد شده در منابع تخصیصی بانک‌ها به فعالان تولیدی، نباید متوجه بنگاه‌های کوچک و متوسط شود؛ نه این که همین منابع محدود هم به شرکت‌های دولتی یا شرکت‌های خاص و زرنگ با ارتباطات گسترده داده شود که مدیریت اصلی حل این مشکل با بانک مرکزی است.» از این رو واضح است که موضوع هدایت اعتبار به بخش‌های مولد که منطق علمی نیز دارد، بیش از پیش باید مورد توجه وزارت اقتصاد و بانک مرکزی قرار گیرد. البته بانک مرکزی اعلام کرده که با هدف بهبود رشد اقتصادی و ممانعت از آثار رکودی کنترل نقدینگی و نرخ رشد داشته شده است. با این حال جاری یعنی ۲۳ درصد نگه خواهد داشت و همچنین برنامه ۳۵۰ هزار میلیارد تومانی

تأمین مالی زنجیره‌ای را به اجرامی گذارد. باید منتظر ماند و دید که این سیاست‌ها در مقام اجرا تا چه حد موفقیت‌آمیز خواهد بود.

■ **لزوم پایان انفعال در برابر غول ناترازی انرژی**

از دیگر مسائل اقتصاد ایران که امسال بیش از پیش نمایان شد، ناترازی در حوزه انرژی است که در گزارش دیروز خراسان به این موضوع پرداختیم. خوشبختانه از نظر عرضه، هم اینکه با قرار دادهایی که وزارت نفت در حوزه فشارافزایی مخازن گاز و نفت منعقد کرده، جهت گیری خوبی انجام شده است. با این حال باید اذعان کرد که تقاضا، تعیین‌کننده نهایی معادله ناترازی در این حوزه خواهد بود. حوزه‌ای که پیچیدگی‌های خاص خود را دارد. از یک سو برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف باید جدی‌تر گرفته شود. بازدهی پایین بخاری‌های گازی منازل و نیز مصرف بالای سوخت خودروهای تولید داخل (که مورد انتقاد چندین ساله در این حوزه است) از مواردی هستند که در این حوزه مطرح‌اند. در سویی دیگر باید به لزوم تصمیمات راهبردی و هوشمندانه‌ای نظیر تغییر سید انرژی در کشور و پرهیز از رویکرد پوشش صد درصدی گاز توجه کرد. چرا که به طور مطلق نمی‌توان برای همه مناطق کشور، این نوع توزیع انرژی را کارا دانست. از طرف دیگر باید گفت به دلیل به اصطلاح لنگر شدن قیمت حامل‌های انرژی در کشور ما، چندین سال است که اصلاح قیمت‌های حامل‌ها کنار گذاشته شده است. با این حال به نظر می‌رسد می‌توان استفاده از راهکارهای ترکیبی را همچنان مدنظر داشت. راهکارهایی

که اصلاح قیمت و مقدار مصرف را هدف گیری می‌کنند. در این زمینه بازایی طرح کنار گذاشته شده بنزین برای خانوار به جای بنزین برای خودرو به رغم نتایج مثبت که مورد انتقاد وزارت اقتصاد نیز قرار گرفت، می‌تواند مورد توجه باشد. باید دانست که به هیچ عنوان بی‌عملی سال‌های گذشته در حوزه تأمین انرژی پایدار، با وجود هشدارها و پیش‌بینی‌های نگران‌کننده‌ای که در سال‌های اخیر نهادهای کارشناسی ارائه کرده‌اند، قابل تکرار نیست.

■ **قاطعیت در اصلاحات مالیاتی**

یکی از موضوعاتی که به نظر می‌رسد اقتصاد ایران بیشتر از هر زمان دیگری نیازمند آن است و باید در سال آینده بیشتر از گذشته مورد توجه دولت باشد، قاطعیت در تداوم سیاست اصلاحات مالیاتی است که وزارت اقتصاد از ابتدای دولت سیزدهم پرچمدار آن بوده اما هنوز به نتیجه نهایی نرسیده است. وزیر اقتصاد و رئیس کل سازمان امور مالیاتی از ابتدای روی کار آمدن در این دولت اجرای اصلاحات اقتصادی و مالیاتی و مصادیق بارز آن یعنی اجرای «مالیات بر عایدی سرمایه» که بعدها در مجلس شورای اسلامی با عنوان «مالیات بر سوداگری» به تصویب رسید، همچنین «مالیات بر خانه‌های خالی» و «مالیات بر مجموع درآمد» را در دستور کار قرار داده‌اند که با وجود گذشت بیش از دو سال از عمر دولت هیچ کدام از موارد مذکور به سر منزل مقصود نرسیده و نهایی نشده است. در ذیل به طور گذرا به آن‌ها می‌پردازیم:

مالیات بر سوداگری: مالیات بر سوداگری

در واقع برگرفته از عنوان طرحی است که در دی ماه ۱۴۰۱ به صحن علنی مجلس راه یافت و پس از تصویب از ۱۷ منظر مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفت و در نهایت به مجمع تشخیص مصلحت نظام برای اعلام نظر نهایی واصل شد اما این طرح با وجود نامه وزیر اقتصاد به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیر شورای نگهبان برای تسریع در فرایند رسیدگی و قانونی شدن، هنوز منتظر اعلام نظر نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام است، تصویب این طرح نقش قابل توجهی در کاهش دلالتی و سوداگری‌های کاذب در نظام اقتصاد ایران و در نتیجه ثبات در بازارها می‌تواند ایفا کند.

مالیات بر خانه‌های خالی: با وجود گذشت بیش از سه سال و نیم از تصویب قانون مالیات بر خانه‌های خالی در قالب اصلاح ماده ۵۴ قانون مالیات‌های مستقیم در مجلس یازدهم، اما این قانون به دلایلی نظیر شناسایی نشدن در دست‌خانه‌های خالی و اعتراض صاحبان آن‌ها؛ با لایش اطلاعات این خانه‌ها و کامل نشدن اطلاعات سامانه املاک و اسکان همچنان با مشکلاتی در اجرا درگیر است که سازمان امور مالیاتی به عنوان مجری اصلی این پایه مالیاتی باید راهکارهایی را برای رفع تنگناهای اجرای این قانون عملیاتی کند و اگر مشکل قانونی برای این مهم وجود دارد، لایحه پیشنهادی خود را به مراجع قانون‌گذاری ارائه کند.

مالیات بر مجموع درآمد: اصلی‌ترین آرمان و قطعه نهایی پازل اصلاحات مالیاتی، تحقق مالیات بر مجموع درآمد است که در صورت اجرای درست می‌تواند سایر سیاست‌های مرتبط با نظام مالیاتی و حتی نظام بانکی و گمرکی را نیز مشمول ثمرات مثبت خود کند. وزارت اقتصاد لایحه‌ای را به همین منظور در خرداد ۱۴۰۱ تدوین کرد که پس از کش و قوس‌های فراوان در آبان ماه امسال در هیئت دولت تصویب و روانه مجلس شورای اسلامی شد که هنوز در مراحل تصویب در قوه قانون گذاری کشور قرار دارد.

■ **حرکت به سوی ارز تک‌نرخ**

اعمال تحریم‌های ظالمانه و برخی سیاست‌های نادرست پولی موجب شده است طی سال‌های اخیر شاهد چند نرخ ارز در نظام اقتصادی باشیم. از ارز نیمایی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی گرفته تا ارز مرکز مبادله با نرخ محدود ۴۳ هزار تومان (در زمان تنظیم این گزارش) و ارز صرافی‌های آزاد که هم‌اکنون نزدیک ۶۰ هزار تومان در حال نوسان است. مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در این باره و در گزارش شماره ۱۹۴۶۱ خود، به ۷ نرخ ارز در کشور اشاره کرده است. بدیهی است وجود این نظام چند نرخ ارز مفاسدی به همراه دارد که نمونه‌هایی از آن را در سال جاری نیز دیدیم. یکی از بارزترین آن‌ها، واردات گسترده طلا به کشور بود. گزارش‌ها در دی ماه نشان می‌داد که برخی صادرکنندگان برای امتناع از بازگرداندن ارز به کشور (رفع تعهد ارزی)، اقدام به اجاره شمش طلا در خارج کشور و واردات آن به داخل و در نهایت قاچاق مخفیانه آن به خارج از کشور و بازگرداندن آن به اجاره‌دهنده کرده‌اند. اقدامی که عملاً بازگشت ارز و طلا به کشور را منتفی می‌کرد. در هر حال تردیدی نیست حرکت به سوی ارز تک‌نرخ می‌تواند بسیاری از تبعات منفی و آسیب‌های چند نرخی را از بین ببرد. اما باید گفت که این مهم زمانی محقق می‌شود که پول ملی تقویت شده و در معرض تکانه‌های سنگین تورمی قرار نداشته باشد. در واقع حفظ ارزش پول ملی اگر چه تکلیف سیاست‌گذار به شمار می‌رود، با این حال اجرای این تکلیف از مسیر اصلاحات اساسی اقتصادی باید دنبال شود.

مرکز آمار با انتشار گزارش فصلی اعلام کرد:

کاهش ۱/۱ درصدی نرخ بیکاری نسبت به زمستان ۱۴۰۱

نشان می‌دهد، این نرخ نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۴۰۱) ۱/۷ درصد کاهش یافته است.

بررسی نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸ تا ۳۵ ساله نیز نشان می‌دهد که ۱۵/۷ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی در زمستان ۱۴۰۲ بیکار بوده‌اند. این در حالی است که تغییرات فصلی نرخ بیکاری این افراد نشان می‌دهد این نرخ نسبت به زمستان ۱۴۰۱، به میزان ۱/۷ درصد کاهش یافته است.

در زمستان ۱۴۰۲، بررسی سهم جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر دارای اشتغال ناقص نشان می‌دهد که ۸/۶ درصد جمعیت شاغل، به دلایل اقتصادی (فصل غیر کاری، رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت بیشتر و...) کمتر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده و آماده برای انجام کار اضافی بوده‌اند. این در حالی است که در زمستان ۱۴۰۱ بیکار بوده‌اند. ۴۹ ساعت و بیشتر در هفته کار کرده‌اند.

سال قبل (زمستان ۱۴۰۱)، ۱/۱ درصد کاهش یافته است. همچنین بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به فصل مشابه سال قبل (زمستان ۱۴۰۱) ۳ درصد افزایش یافته است. جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در این فصل ۲۴ میلیون و ۱۹۴ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۷۵۷ هزار نفر افزایش داشته است.

بررسی اشتغال در بخش‌های عمده اقتصادی نشان می‌دهد که در زمستان ۱۴۰۲، بخش خدمات با ۵۳/۶ درصد بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. بخش‌های صنعت با ۳۳/۵ درصد و کشاورزی با ۱۲/۹ درصد در ترتیب‌های بعدی قرار دارند. نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۴ ساله حاکی از آن است که ۲۲/۵ درصد از فعالان این گروه سنی در زمستان ۱۴۰۲ بیکار بوده‌اند.

بررسی تغییرات فصلی نرخ بیکاری این افراد

به سرمایه‌گذار تغییر نقش داده‌اند. همچنین پتروشیمی‌ها را نیز وارد توسعه و تولید از میادین هیدروکربوری کرده‌ایم. معاون وزیر افزود: در این پروژه ۶۵۰ حلقه چاه جدیدی را باید در دستور کار قرار دهیم و ۵۰ دستگاه دکل حفاری را نیز در این مناطق مستقر کردیم.

خجسته مهر ادامه داد: با اجرای این قراردادها ۶۶ هزار شغل مستقیم و غیرمستقیم ایجاد خواهد شد و ۲۵۰ میلیون دلار نیز صرف مسئولیت‌های اجتماعی می‌شود.

وارد توسعه نشدند. اما حال این میدان با آنکه به توان داخلی وارد فاز بعدی توسعه می‌شود.

معاون وزیر ادامه داد: این قراردادها تولید نفت را ۴۰۰ هزار بشکه افزایش خواهد داد و نفت از این مناطق را به ۲۰ هزار بشکه در روز خواهد رساند.

وی گفت: ارزش افزوده این افزایش تولید برابر با ۱۵ میلیارد دلار در سال خواهد شد و تمام این طرح‌های توسعه‌ای توسط بانک‌ها به عنوان سرمایه‌گذار خواهد بود.

خجسته مهر گفت: در این قراردادها، برای نخستین بار است که بانک‌ها از تسهیلات‌دهنده

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، در مراسم امضای قرارداد‌های بالادستی توسعه ۶ میدان نفتی آزادگان، آذر ۲، سومار، سامان، دلاوران و مسجد سلیمان گفت: این قرارداد به ارزش ۱۳ میلیارد دلار به امضا رسید؛ بر اساس این قرارداد ۴۰۰ هزار بشکه نفت به ظرفیت تولید این میادین افزوده خواهد شد که عایدی آن سالانه برابر ۱۵ میلیارد دلار است.

به گزارش ایرنا، مراسم امضای قرارداد‌های بالادستی توسعه ۶ میدان نفتی آزادگان، آذر ۲، سومار، سامان، دلاوران و مسجد سلیمان به ارزش ۱۳ میلیارد دلار با حضور معاون اول رئیس جمهور، وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی نفت دیروز برگزار شد.

محسن خجسته مهر مدیرعامل شرکت ملی نفت در این برنامه گفت: این دولت نشان داد که وعده‌های خود را عملیاتی می‌کند چنان که در هفته گذشته نیز قرارداد فشارافزایی پارس جنوبی را به نتیجه رساندیم.

مدیرعامل شرکت ملی نفت گفت: از ابتدای دولت برنامه ما این بود که اولویت را بر پروژه‌هایی بگذاریم که بار شد اقتصادی همراه باشد و در نتیجه آن مردم منتفع شوند. معاون وزیر ادامه داد: ما توانستیم در این دولت افزایش تولید و فروش نفت، جمع‌آوری گازهای مشعل و تولید بار اول را به تحقق برسانیم.

وی افزود: در حال اجرای کمی پروژه‌های تعریف شده در برنامه هفتم هستیم و برنامه ریزی کردیم که رشد اقتصادی ۸ درصدی کشور را پیش‌رانی صنعت نفت به نتیجه برسانیم که قرارداد امروز و فشارافزایی پارس جنوبی از جمله آن‌هاست. وی گفت: میدان آزادگان حدود ۳۲ میلیارد بشکه نفت خام در جا دارد و یکی از میادین فوق عظیم دنیاست. در گذشته شرکت‌هایی مانند توتال، شل و بی‌پی مطالعات ما را دریافت کردند اما هیچ‌گاه